

FOLKE RENSTRÖM

*Från 1892 års till
1960 års brandstation
i Uppsala*

FRÅN 1892 ÅRS TILL
1960 ÅRS BRANDSTATION
I UPPSALA

Av Folke Renström

UPPSALA 1960

Sedan den del av nya brandstationen, som beslöts av stadsfullmäktige den 21 mars 1958, blivit färdig, har yrkesbrandkåren flyttat in i sin tredje brandstation. Vi kunna tala om 1892, 1917 och 1960 års brandstationer. Dessa helt olika anläggningar ha ett väsentligt gemensamt, nämligen det centrala läget. En viktig händelse i yrkesbrandkårens relativt korta tillvaro är tillkomsten av 1960 års brandstation, som ger anledning till en redogörelse. Men dess förinnan kan en tillbakablick vara av intresse.

1892 ÅRS BRANDSTATION

De stora stadsbränderna under senare delen av 1800-talet utgjorde en av impulserna till att man åtminstone i de större städerna övergick till yrkesbrandkårer.

I november 1890 beslöt stadsfullmäktige i Uppsala att inrätta — som det då kallades — en fast brandkår. Det skulle emellertid dröja till oktober 1892, innan den började sin verksamhet.

Brandstationen var av blygsam omfattning. Ett bostadshus av trä i två våningar vid Dragarbrunnsgatan 9 ombyggdes till expeditioner, bostäder och förläggning för brandpersonalen. Den innehöll bl. a. tjugosju rum och nio kök. En byggnad uppfördes för stall och verkstäder och ett »spruthus» för ca 7 000: — kr.

Redan vid starten uttalade brandchefen Hj. Gardtman enligt årsberättelsen för 1892, att »brandstationen med avseende på utrymmen och anordningar i öfrigt lennar mycket att önska» och hoppades »att staden inom ej för långt aflägsen tid skall finna med sin fördel förenligt att å en rymlig välbelägen tomt uppföra en fullt tidsenlig station». Utryckningsförhållandena voro så besvärliga,

1892 års brandstation.

att man icke utan möda kom ut på gatan med den stora stegen. Kostymen var för liten redan från början.

Gartman säger vidare, att då brandstationen var belägen i »qvarter, hvilka med hänsyn till byggnadssättet torde få anses vara bland de eldfarligaste inom staden, ... man ... måste taga i öfvervägande den stora fara för stationen, som ett dylikt läge kan medföra».

År 1912 inrättades dessutom i fastigheten Sysslomansgatan 44 en vaktstation. Till inredning anslogs 200:— kr. Dit förlades en mindre brandstyrka med »1 slangkärra med nödig utrustning för besläende av en brandpost ... Personalens uppgift var att i första hand upptaga släckningsarbetet i Eriksdal, Stabbylund, Enhagen samt Erikslund ...»

Vaktstationen indrogs i samband med tillkomsten av 1917 års brandstation.

Brandkåren hade inga egna hästar förrän år 1900, utan en åkare i

Interiör av utryckningshallen.

staden åtog sig enligt kontrakt att i brandkårens stall hålla två hästar på dagen och fyra på natten. Släckningsredskapen voro efter våra begrepp av enklaste slag och utgjordes länge av en redskapsvagn, en ångspruta, anskaffad år 1896, en mekanisk stege av år 1897 och ett flertal redskaps- och slangkärror. Bl. a. ändrades en handkraftsspruta, så att den kunde dragas efter hästar.

Ångsprutan inköptes för 14 000 kr och fördelningen av kostnaderna har sitt intresse. Uppsala stad bidrog med 2 300 kr, Kungl. Maj:t, Universitetet och Överintendentsämbetet vardera med 3 500 kr och Fångvårdsstyrelsen slutligen med 1 200 kr.

Brandbefålet utgjordes av brandchef, vice brandchef och ytterligare tre befäl. Brandmännen voro indelade i dagvakter och nattvakter. De förra motsvarade våra yrkesbrandmän och voro nio till antalet och de tjugofyra nattvakterna kunna jämföras med våra dagars borgarbrandmän.

Dagvakterna, som oaktat namnet tjänstgjorde dygnet om, hade förutom övningar och brandmannatjänst att arbeta vid stadens övriga verk och inrättningar.

Nattvakterna måste varje natt på bestämd tid vistas inom den bostad, som var upplåten åt var och en. I deras åligganden ingick förutom nattvaktjänst att deltaga i övningar och vid eldsvådor.

Även efter den tidens krav var det en anspråkslös styrka och utrustning, men så uppgick också utgifts- och inkomststaten för år 1893 endast till 16 800 kr. Staden hade 21 109 innevånare och utryckningsfrekvensen var mycket låg. Som kuriositet förtjänar omnämnas, att år 1894 alarmerades brandkåren 23 gånger men behövde aldrig ingripa.

1917 ÅRS BRANDSTATION

Redan 1908 föreslog dåvarande borgmästaren v. Bahr i skrivelse till drätselkammaren att tillsätta en kommitté för utredning om ny brandstation. Här skymtar för första gången i detta sammanhang namnet Svartbäckstorg eller som det heter sedan år 1916 kvarteret Brandstationen. Det kom att bli platsen för både 1917 och 1960-års brandstationer. I kommitterades yttrande 1909 hette det bl. a., att brandstationen borde förläggas till Svartbäckstorg, varigenom den »skulle bliva närbelägen till stadens eldfarligaste delar, att brandkåren ... hade en rak och bekväm utfartsväg utefter Kungsgatan samt att brandkåren över Haglunds bro stod i god förbindelse med öfre Fjärdingen och Luthagen. Alla rimliga anspråk från eldsläckningssynpunkt kunna således anses uppfyllda. ...» Förslaget bordlades. Anledningen var bl. a. en nykomling. Automobilens användning inom brandväsendet stod under debatt. Man var ännu tveksam om dess lämplighet för brandsläckningsändamål.

Efter ytterligare utredningar fick 1914 dåvarande stadsarkitekten Th. Kjellgren i uppdrag att uppgöra ritningar. Hans förslag an-

1917 års brandstation.

togs av stadsfullmäktige 16 april 1915 med vissa ändringar den 17 mars 1916. Med tanke på dagens priser må observeras, att byggnadskostnaderna uppgingo till ca 375 000 kr och utgifterna för brandväsendet 1916 till 51 063: 90 kr.

Brandstationen utgjordes av en huvudbyggnad utmed Skolgatan i tre våningar med bilhall, expeditioner, gymnastiksal, logement och befälsbostäder. Som två flyglar lågo byggnaden mot Kungsgatan med bostäder för brandbefäl och brandmän och verkstadsbyggnaden mot Eddagatan. Reservgaragen i nordväst vinkelrätt mot denna utgjorde norra sidan kring den nära nog kvadratiske gården.

Som bilden visar, var det en vacker brandstation.

Vid årsskiftet 1916–1917 togs 1917 års brandstation i bruk. Den motsvarade väl tidens krav och ingav förhoppningar att i många år fylla sin uppgift. Personalen, som flyttade in, bestod av 24 befäl

och brandmän och en till nitton man nedskuren nattvaktsstyrka. Brandmaterielen utgjordes av tre brandbilar, en hästambulans och ångsprutor m. m.

Men 1917 års brandstation skulle icke få den livslängd, man hade anledning hoppas på. Till detta nedslående faktum bidrog flera samverkande orsaker, som man antingen icke kunde bemästra eller förutse. Till de förra må hänföras de dåliga grundförhållandena, som dåtidens pålningsteknik tydligen icke fick bukt med. Redan 1921, således endast fyra år efter inflyttningen, hade, för att åberopa stadsfullmäktiges handlingar, »byggnadens östra gavel till följd av ogynnsamma grundförhållanden avsevärt sjunkit, varigenom å byggnaden uppstått en större spricka». Till förstärkning av grunden beviljades ett förslagsanslag å 2 000 kr.

Men sprickbildningen fortför och gav sig särskilt tillkänna å huvudbyggnadens östra del. Vid besiktning 1941 konstaterade dåvarande professor H. Kreüger vid Tekniska Högskolan i Stockholm, att icke obetydliga sättningar förekommo i grunden. En grundförstärkning beräknades gå till avsevärda belopp, men resultatet bedömdes ändock som mycket osäkert.

Lägets allvar blev särskilt markant, när skorstensstocken började spricka. 1952 sprack den utefter hela sin längd. En familj var nära att koloxidförgiftas. I väggarna uppstodo stora håligheter och byggnaden krävde ideliga reparationer. Värmeledningsrören rubbades genom sättningarna och besvärliga situationer uppstodo ofta under eldningssäsongen.

1960 ÅRS BRANDSTATION

1917 hade staden 27 260 innevånare för att i dag, år 1960, ha en folkmängd på över 76 000 personer. Dessutom tillkommer — liksom förut — studerande, militärer m. fl., så att inom stadens hank och stör leva betydligt över 80 000 människor. Det anses, att 80 à 85% av alla eldsvådor bero på den mänskliga faktorn. Stadens

areal ökade genom inkorporeringen 1947 från ca 1 690 till ca 9 200 hektar. Denna väldiga expansion kunde icke förutses. I dess spår följde ökad verksamhet inom handel och näringsliv, en livlig bostadsproduktion, bygghus för industri och handel m. m.

Detta intensiva framåtskridande — man må beklaga det eller icke — har gjort, att Uppsala idag icke minst ur brandskyddssynpunkt är en annan stad än t. ex. 1917.

Utvecklingen ställde ständigt nya krav på brandkåren. Det »nya» Uppsala avspeglar sig också i de allt högre utryckningssiffrorna, vilka voro 1917 resp. 1959 för brandväsendet 57 och 316 och för ambulansväsendet 367 och 4 500. I takt härmed utvidgades brandkåren och den består nu av 58 befäl och brandmän och har nitton bilar, därav tio brandbilar, sex ambulanser m. fl. förutom den utrustning, som tillförts genom civilförsvaret. Utgifterna för brandväsendet 1959 voro 1 199 544 kr.

Liksom 1892 års brandstation hade 1917 års på relativt kort tid blivit för trång och omodern, vilket menligt inverkade på brandkårsverksamheten. Detta jämte den bristfälliga grundkonstruktionen väckte tankar på förbättringar, som endast kunde avhjälpas genom bygghus. Tankarna mognade till förslag omkring 1938, men det blev en lång väg till slutmålet, kantad med utredningar, bordläggningar, remisser, återremisser, ansökningar om kvoter, uppvaktningar hos myndigheter, sammanträden och åter sammanträden.

Kriget stod för dörren och som ett sällsamt mellanspel må be-tecknas det förslag, som växte fram inför bombkrigets hot. Ännu visste man föga om dess verkningar, men då luftskydd — som det då hette — till övervägande delen var brandskydd, ansåg man, att brandkåren med utrustning måste skyddas, så att den i sin tur kunde skydda mot brandbombernas härjningar.

Dåvarande stadsarkitekten G. Leche fick den 8 nov. 1939 drätselkammarens uppdrag att utarbeta ritningar till byggnad till skydd mot luftangrepp. Det förslag, som demonstrerades för brandsty-

relsen 5 juni 1940, underställdes professor H. Kreüger för granskning och kostnadsberäknades till 450 000 kr.

Arkitekten tänkte sig en byggnad förlagd till övningsfältet med gavlarna mot Kungsgatan resp. Eddagatan. Garagen lågo under tre olika betongkonstruktioner. Huset var sektionerat med betongmellanväggar, så att vid en ev. fullträff beräknades endast en sektion komma till skada. Dörrarna mot utryckningsvägarna voro tänkta som splitterskyddade fallluckor av kraftig plåt på järnramskonstruktion. Vid luftlarm skulle de snabbt kunna fällas ned. Utfarterna voro i två plan och förlagda i motsatta riktningar.

Men åsikterna om hur man bäst skyddade sig mot luftangrepp gingo starkt isär och förslaget ändamålsenlighet betvivlades och därtill kom, att kristiden började göra sig gällande. Ärendet bordlades »med hänsyn till nödvändigheten av att i nuvarande tidsläge begränsa kommunens utgifter» och togs aldrig mera upp till behandling. Det är lätt att vara efterklok, men då förslaget diskuterades, var situationen mycket bister och man visste icke, vad morgondagen bar i sitt sköte.

Kriget pågick och luftangreppen blevo en realitet. Brandkåren fick en krigsorganisation och övningar och utbildning av hjälpsbrandmän och allmänhet pågingo oavbrutet. Materiel anskaffades och lagrades. Förvaltningen av brandväsendets angelägenheter blev alltmer omfattande. Med anledning därav beslöt stadsfullmäktige 24 januari 1941 att utöka antalet ledamöter i brandstyrelsen från tre till fem bl. a. under motiveringen: »Särskilt det nuvarande krisläget med krav på ett med hänsyn till faran från luften väsentligt effektiviserat brandskydd har medfört, att brandstyrelsen kommit att föreläggas frågor av största räckvidd och betydenhet för samhället.»

Ett av den nya brandstyrelsens första beslut var att den 27 maj 1941 tillsätta en byggnadskommitté, som fick till uppgift att utreda brandkårens lokalbehov och att för brandstyrelsen framlägga förslag till lämplig lösning.

Brandstyrelsens byggnadskommitté

Denna byggnadskommitté arbetade ända till 1956. Det mångåriga utrednings- och planeringsarbetet skedde i nära samarbete med brandstyrelsen. Under de första verksamhetsåren växlade kommittén sammansättning, så att den till gagnet kan sägas ha varit tre kommittéer. Sedan 1948 har den utgjorts av direktör G. Carenius, ordförande, riksdagsman J. Lundberg och brandchef F. Renström.

»Kommittéerna» voro samstämmiga i att 1917 års brandstation

1. var helt otillräcklig och i vissa avseenden undermålig,
 - a) särskilt voro reserv- och kallgaragen i dåligt skick,
 - b) slangtvätt saknades, arbetet måste utföras ute på gården,
 - c) televerkstaden mätte endast 11 m² och var alldeles för trång,
 - d) gymnastiksalen var för liten och användes mera som genomgångsrum än gymnastiksal,
2. erbjöd mycket begränsade utbildningsmöjligheter,
3. saknade reservutrymmen,
4. icke tillgodosåg behovet av lokaler för brandpersonalens förläggning, förplägnad och samvaro,
5. var underkastad sättningar i grunden, som enligt expertis icke med säkerhet kunde hävas ens till mycket stora kostnader,
6. var hälsovådlig, då den fortlöpande sprickbildningen trots reparationer icke kunde stoppas, utan rökgaser från skorstensstocken trängde in i sovrum och andra utrymmen.

Men byggnadskommittén fann snart, att det fortsatta arbetet krävde ytterligare utredningar. Framför allt var det nödvändigt att kartlägga stadens brandskyddsförhållanden och studera verksamheten inom brandstationen. Kommitterade hoppades härigenom få underlag för att bedöma brandstationens läge, utformning och storlek.

Kortfattat om stadens brandgeografi

I Uppsala med dess träbebyggelse var brandfaran en dominerande faktor i bl.a. 1880 års stadsplan, vilket bl.a. påpekades av stadsarkitekt P. O. Lefvert i 1958 års generalplan. Den ur brandskyddssynpunkt mindervärdiga kåkbebyggelsen förhindrar man numera genom byggnadsplaner. Bostadshusen läggas med stora mellanrum och byggas ofta brandsäkert. Industrier, institutioner och jämförliga inrättningar uppföras på liknande sätt. Stadsbränder av 1800-talets omfattning föreföllo byggnadskommittén mindre sannolika men däremot icke en kvartersbrand under ogynnsamma förhållanden. Den hotande stadsbranden i Västervik sommaren 1959 kom dock mången att tänka om.

Städernas och icke minst Uppsalas bebyggelse blir allt bättre samtidigt med att de brandfarliga fastighetsbestånden försvinna, men en betydande eftersläpning kommer att bestå under många år framåt. Visst saneras det i dagens Uppsala, men ännu återstår mycket i centrum, t.ex. utmed Dragarbrunnsgatan och Kungängsgatan. Bland saneringsmogna områden kan vidare nämnas Petterslund, Fjärdingen söder Skolgatan, kvarteren Lindormen, Leoparden och området mellan Fabriks- och Repslagargatorna m.fl. Det finns kvarter, där man icke kan upptäcka en brandmur, som gör skäl för namnet. Människor med nedsatt rörelseförmåga bo 2 tr. upp, dit trappor leda, mera avsedda för ekvilibrister än ålderstigna personer. Insprängda i bebyggelsen ligga hantverkslokaler av skiftande brandfarlighetsgrad, såsom snickeri-, lackerings- och reparationsverkstäder, upplag m. m. Här finnas stora förutsättningar för brands uppkomst och spridning över stora ytor.

En annan allvarlig brandskyddsfråga är de stora industrianläggningarna, som från små företag vuxit ut till stor omfattning. Där har ofta nytt byggts till gammalt, brandsäker byggnad till brandfarlig och ursprungligen frittbelägna omges nu industrierna av bostadshus. Något exempel må nämnas. Utmed Väderkvarnsgatan

ligger en koncentration av svårsläckta brandobjekt, där spridningsrisken är betydande. Kvarnar och tegelbruk tillhöra också kategorien, som vållar brandkåren stora bekymmer.

Till brandskyddsproblemen hör risken för punkteldsvådor i monumentalbyggnaderna med en icke obetydlig spridningsmöjlighet till omgivningen. Domkyrkan bör nämnas först. Den har icke mindre än 345 ton trävirke eller 70 kg/m² ovan träbjälklagen enligt uppgift av byggmästare Verner Karlsson, som närmast handhaft domkyrkans restaurering. Universitetsbiblioteket, Carolina Rediviva, kan nämnas som god tvåa med sina över 40 000 hyllmeter böcker och övriga samlingar, som ge god näring åt en eldsvåda. Rangordningen är svår att avgöra, men slottet och universitetshuset med sina väldiga vindar intaga en framstående plats. Sedan följa många institutioner, sjukhus m. fl. Under senare år har alarmanordningar installerats för att snabbt upptäcka och därmed hindra en brands spridning, men en latent fara föreligger alltid.

Det nutida brandskyddet söker med hjälp av byggnads- och brandtekniska åtgärder nedbringa eldsvådornas uppkomst och spridning. I stället för de gamla bostadshusen tillkomma nya, som skjuta i höjden åtta, nio våningar eller mera. Alltfler människor tvingas att bo på höjder, som ställa större krav på släckningsteknik och livräddning.

Industrierna bygga brandsäkrare men kräva i gengäld jättestor ytor, 5 000 m² och mera är icke ovanligt, för sin löpande produktion. Lager för väldiga belopp ligga i varuhus och källare. De stora fönsterfasaderna ge elden spridningsmöjligheter.

Tekniken frambringar ständigt nya produkter och utnyttjar maskiner och tillverkningsmetoder eller -processer, som innebära ökade brandrisker.

Till eller genom Uppsala transporteras per dygn ca 450 ton eldfarlig olja av första och andra klass. Därtill komma flygets drivmedelstransporter och ca tio fjärrgodståg med cisternvagnar per dygn.

Trots förbättrat brandskydd på olika områden är brandfaran en

dominerande faktor även i ett modernt samhälle, fast den i viss utsträckning ändrat karaktär.

Om man, som framgår av kartan, låter brandstationen vara medelpunkt för två koncentriska cirklar, får man en god överblick över brandriskernas enskilda och inbördes läge. Den avgörande faktorn för brandkårens framkomst är körtiden. Den mindre cirkelns radie anger en körtid om tre minuter och den större en om fem minuter vid rak körsträcka. Härtill måste läggas en minut för »anspanning» inom brandstationen och någon minut vid körning å bigator eller liknande avtagsvägar.

Av kartan framgår att inom tre-minuters-cirkeln ligga de stora brandfarliga innerstadsområdena, monumentalbyggnaderna och största delen av industrierna, institutionerna och sjukhusen m.fl. I den yttre cirkeln äro brandriskerna färre, mera spridda och följaktligen spridningsrisken mindre måhända med något undantag. Här finna vi Ekeby Bruk och Pharmacia nära intill tre-minuters-cirkeln. Nymans lager, Byggnadsgillet's snickerifabrik och Röbo Tegelbruk litet längre bort. Berthåga bostadsområde stöter mot den större cirkeln, som skär Ulleråkers sjukhus mitt itu och dessutom större delen av Västra Eriksberg. Utanför fem-minuters-cirkeln är bebyggelsen tunnsådd och bjuder inga taktiska släckningsproblem. Det rör sig i allmänhet om högst tvåvåningshus och en brand torde icke få tillfälle att sprida sig till omgivningen.

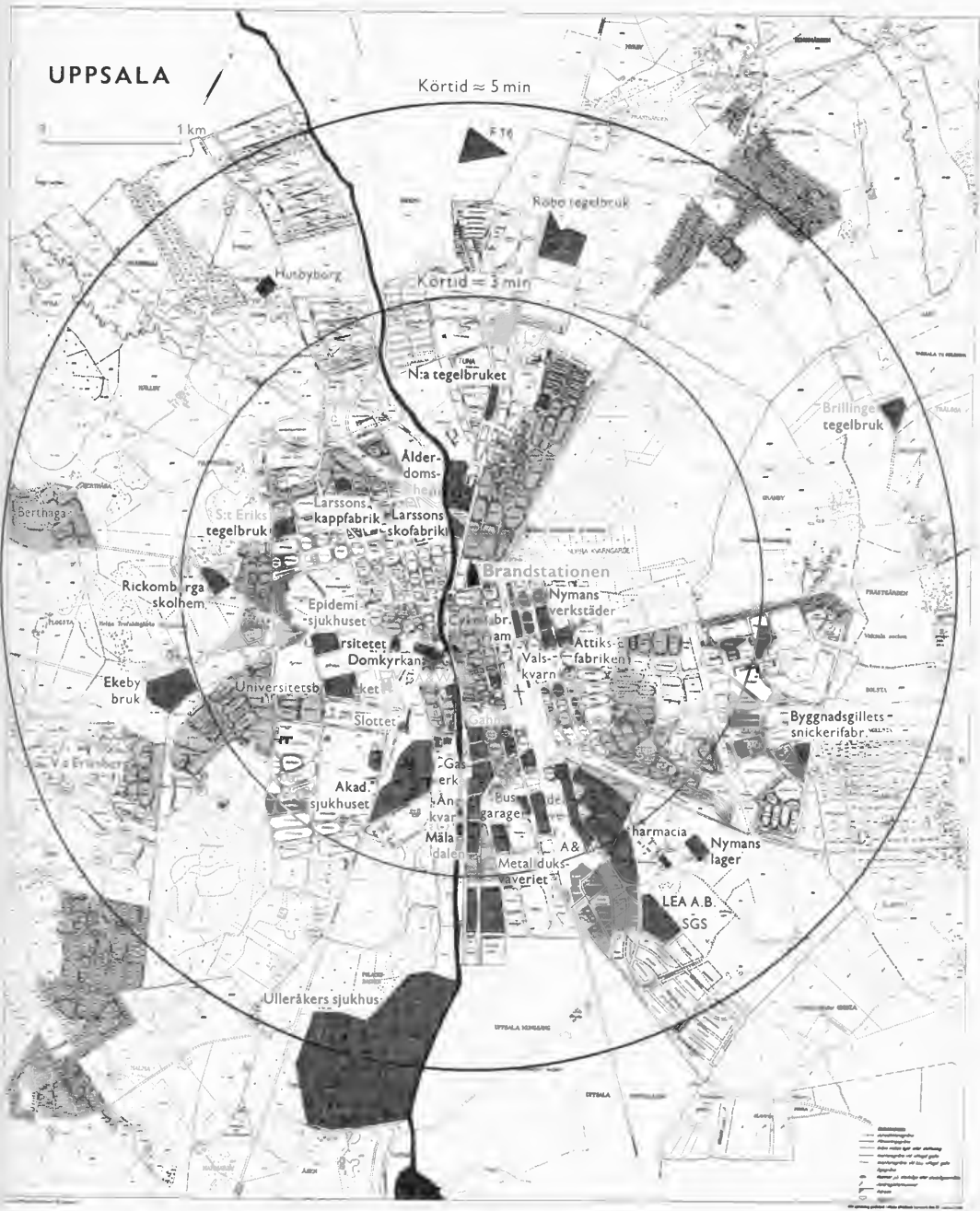
Trafiklederna äro goda åt alla håll. Mot norr går Svartbäcksgatan med sina förgreningar och österut Vaksalagatan med goda kommunikationer med Väderkvarnsgatan till de sydöstra stadsdelarna. Kungsgatan och även Svartbäcksgatan föra direkt till de stora industrierna på södra industriområdet och västerut slutligen leda Skolgatan och Enköpingsvägen med anslutning till Norbyvägen och flera andra trafikleder. Vid tiden för planläggningen gav trafiktätheten ingen anledning befara, att den skulle bli något problem för brandbilarnas framkomlighet.

UPPSALA

Körtid ≈ 5 min

1 km

Körtid ≈ 3 min

Fara för storbrand

Spec. risker — storbrand

Körtid beräknad på medelhastighet 40 km/tim.

Brandstationens läge

Den centrala platsen vid Skolgatan och trafiklederna därifrån täcka staden på ett utmärkt sätt. I detta sammanhang bör nämnas dåvarande stadsingenjören E. Nohldéns på 40-talet uttalade åsikt, att även med hänsyn till stadens sannolika framtida utveckling, var detta läge det mest centrala. Men ännu voro icke alla betänkligheter skingrade mot platsen. Grundförhållandena voro dåliga. Grundundersökningar från såväl Svenska Geotekniska byrån som stadens byggnadskontor visade tyvärr, att grunden var allt annat än idealisk men utgjorde intet hinder för en bebyggelse. Vid jämförelse med tomter för andra moderna brandstationer var arealen tillräcklig, då möjlighet fanns att sammanslå tomten med det norr därom liggande övningsfältet.

Men däremot ingav den allt intensivare trafiken å Kungsgatan och Skolgatan större farhågor. Byggnadsnämnden ansåg bl. a. med hänsyn härtill platsen mindre väl vald. Frågan hänsköts till Kungl. Väg- och Vattenfallsstyrelsen, som emellertid intet hade att erinra mot förläggningen, trots att det per år förutsattes ca 250 brandkårsutryckningar mot Kungsgatan och ca 4 500 ambulansutryckningar mot Skolgatan.

Under tiden reserverade byggnadsnämnden i stadsplan, fastställd den 21 nov. 1947, ett område för en brandstation i kvarteret Ella ca 300 m öster om den nuvarande platsen. Läget var lika centralt som vid Skolgatan, och dessutom stod en areal om ca 15 600 m² till förfogande, vilket innebar möjligheter till ett maximalt tillgodoseende av alla inom- och utomhusutrymmen. Men det icke minst betydelsefulla var, att tomten var obebyggd.

Det skulle dock visa sig vara förenat med svårigheter att inom överskådlig tid kunna realisera några byggnadsplaner på grund av de invecklade äganderätts-, vatten- och avloppsförhållandena. Och det som definitivt skrinlade planerna var de undermåliga utryckningsförhållandena från tomten. En underfart mot Västra

Järnvägsgatan bedömdes som icke realiserbar inom överskådlig framtid.

Brandstationsfrågans lösning genom två brandstationer var icke främmande för byggnadskommittén. Stationerna behövde icke byggas samtidigt. Den första, lämpligen kallad huvudstationen, gjordes så stor, att den tillgodosåg dagens och den närmaste framtidens behov, medan den andra följde, då ytterligare utrymmen behövdes. Planerna på en andra station framtvingade många vanskliga avvägningsproblem. Till den första måste förläggas den administrativa verksamheten, verkstäder, gymnastiksal och övningsplats. Och till den andra och mindre stationen övriga, oundgängliga lokaler, vilket betydde dubbel inredning av kök, matsal, fritidslokaler m. m. Tomtfrågan var den icke minst svårlösta. En ev. två nya tomtplatser erfordrades, så belägna, att de täckte staden inom en fem-minuters radie. Byggnadskommittén ansåg icke denna lösning ekonomiskt fördelaktig. Det fanns heller inget exempel på någon stad i Uppsalas storlek, som hade två bemanade brandstationer. En brandstation vid Skolgatan hade ett så utmärkt läge, att den behärskade hela staden. Varhelst en birstation än förlades, kom dess räckvidd att bli mycket begränsad.

Byggnadskommittén hade icke funnit några övertygande skäl för en utbyggnad efter detta alternativ utan rekommenderade en nybyggnad i kv. Brandstationen av sådan storlek, att den betjänade en stad på över 100 000 innevånare. De anspråk, som därutöver kunde ställas på brandstationer, finge tillgodoses i den mån, som stadens utveckling gjorde det aktuellt.

Verksamheten inom brandstationen

Brandförsvaret är dels förebyggande och dels släckande. Den förra verksamheten kräver endast kontorslokaler, medan den senare behöver speciella lokaliteter och utrymmen. Det är det släckande brandväsendet, som för många är liktydigt med brandkår. Denna

har sin arbetsplats över hela staden, de röda brandbilarna rusa fram på gatan, brandslangarna läggas ut, stegarna resas och äntras och brandmän med gasmasker bekämpa elden. Brandstationen är dess hemvist, dess förläggning, utbildningsanstalt, stationära arbetsplats, garage och förrådsplats. Den innesluter den inre tjänsten, som ligger till grund för brandkårens uppgift — eldsläckningen.

Tjänsten pendlar mellan ytterligheter från arbeten å expeditioner, verkstäder, övningsplats eller god nattsömn till arbete under okända och påfrestande förhållanden i kamp med en rörlig och snabb motståndare. Det är en spänd väntan under beredskap och förberedelser plötsligt ändrad till våldsamt kraftansträngning. Varhelst brandmannen befinner sig inom brandstationen, skall han dag och natt kunna vara på sin plats å utryckningsbilen på mindre än en minut.

Brandtjänsten består av ett antal tjänstegrenar och den ena är en förutsättning för den andra. Brandmännens utbildningsprogram upptager ämnen av skiftande karaktär och ständig vidareutbildning. De fysiska färdigheterna och konditionen ägnas noggrann omsorg. Vid sidan härav pågår oavbruten materielkontroll och översyn, så att brandmannen har fullt förtroende för den materiel, han skall använda.

En specialisering är nödvändig som påbyggnad på den grundläggande brandmannautbildningen. Yrkesmän såsom bilreparatörer, chaufförer, elektriker och goda hantverkare över huvudtaget äro efterfrågade. Alltefter sin förutbildning fördelas de på den inre tjänstens olika verksamhetsgrenar. Det är denna organisation, som svarar för fullgod brandmateriel på brandplatsen.

Bland den viktigaste utrustningen höra alarmeringsanordningarna och radion. Brandkåren tillkallas genom telefon, brandskåp eller olika automatiska larmsystem. Inom brandstationen larmas utryckningsstyrkan genom larmhögtalare och förbindelsen upprätthålles genom radio.

Det är hos televakten trådarna löpa samman. Han är kontakt-

mannen med allmänheten, mottager och distribuerar alla meddelanden och utsänder signaler från sotelds- och ambulanslarm till storlarm. Han liksom chaufförerna måste känna staden väl.

Men verksamheten sträcker sig över kommungränserna, i det att brandkåren utgör brandalarmeringscentral för sjutton landsbrandkårer inom telenätområdet. Genom brandsignalfördelare, till vilka brandpersonalens i kommunerna telefoner äro anslutna, alarmeras resp. landsbrandkårer.

Den teletekniska utrustningen är förlagd till telerummet. Härifrån utgå fem slingor bestående av lufttråd eller jordkabel till en längd av tillsammans ca fyra mil. Till dessa äro f. n. anslutna 73 brandskåp och 33 automatiska brandalarm- och sprinkleranläggningar.

Den fasta radiostationen betjänar tio rörliga radiostationer på brandbilar och ambulanser.

Televakten kommer inom brandstationen i snabb förbindelse med befäl och manskap genom lokal- eller snabbtelefon.

För driftsäkerheten svarar en brandmästare med hjälp av linjemontör och brandmän.

När larmet utlösts, är det resultatet av övningarna och av det arbete, som skett i det tysta i den inre tjänsten, som sättes på prov. De många detaljerna måste fungera klanderfritt, för att släckningsstyrkan skall kunna spela ut hela sin slagkraft. In i bilden träda verkmästaren och hans kvalificerade medhjälpare, som svara för brandbilar, fasta och rullande motorsprutor m. m.

Elden är icke brandmannens värste fiende utan röken. Ett förstklassigt rökskydd fordras för ett framgångsrikt släckningsarbete. Den enskilde brandmannen skall icke endast ha stor färdighet att utnyttja rökskyddet utan även absolut förtroende för att det skyddar. Det har han, om han vet att ansiktsmasker, syrgas- och tryckluftsapparater befunnits felfria vid proven å rökskyddsverkstaden.

Den brandslang, som sättes i strålförarnas händer, får icke brista för varierande tryck. Avbrott kan betyda försämrat släckningsresultat, varför god slangvård är en nödvändighet.

Den inre tjänsten fortsätter så dag efter dag, men det som sist faller utslaget är mannen bakom strålröret och hans färdigheter.

Vid sidan av sin egentliga uppgift har brandkåren blivit något av en samhällets hjälprea. Sedan 1914 handhar den ambulansväsendet och transporterar idag ca 4 500 sjukdoms- och olycksfall per år. Men därutöver är den en räddningskår. Den kallas till vitt skilda nödlägen från nedtagning av kattor, öppnande av dörrar, stängande av fönster, till draggningar, läns-pumpningar och hämtande av lik m. m. För ändamålet finnes en särskild utrustning. Den yrkesskicklighet och erfarenhet, som brandmännen har i olika yrken, kommer icke minst här väl till pass.

Den ledande principen för förläggning av personalen har vid uppförande av nya brandstationer i medelstora eller stora städer varit att förlägga brandmännen i logement under tjänstgöringstiden. Sin bostad hyra de som andra medborgare i öppna marknaden, däremot har systemet med tjänstebostäder för befälet behållits.

Bostäder å brandstationen hörde samman med gamla tiders långa tjänstgöring och fåtaliga manskapsnumerär. Förr var det icke ovanligt, att brandmännen endast voro lediga vart sjätte eller t. o. m. endast vart åttonde dygn. Detta hade icke varit möjligt utan bostäder. Så sent som 1938 voro brandmännen i Uppsala lediga vart fjärde dygn och alla bodde på brandstationen eller i dess omedelbara närhet.

Sedan har antalet lediga dygn ökat snabbt och i takt därmed antalet brandmän. Det fanns icke tillräckligt med bostäder, utan beredskapsstyrkan måste förläggas i logement. När varannandygnsledigheten infördes 1947, hyrde redan flertalet brandmän bostad ute i staden. Denna utveckling mot ökad fritid var skönjbar redan på ett tidigt stadium av utredningen, varför byggnadskommittén ansåg, att tjänstgöringstiden icke kunde åberopas som skäl för bostäder.

Brandmännen gjorde emellertid i skrivelse av den 2 juni 1954

framställning till drätselkammaren om att särskilt bostadshus för ca 50 familjer måtte uppföras i samband med nya brandstationen. Byggnadskommittén fann det omöjligt att tillstyrka ett bostadshus inom kv. Brandstationen men förklarade sig vilja medverka till dess uppförande i kvarterets omedelbara närhet. Detta trots att kommunalarbetareförbundet vid förhandlingar 1950 förklarat, »att systemet med tjänstebostäder icke innebar någon fördel för brandmännen».

Härtill kan i juli 1960 läggas att prognosen om alltmer ökad fritid varit riktig, då nu även arbetstidförkortningen tillämpas inom brandväsendet.

Innebär då systemet med tjänstebostäder någon fördel för brandbefälet? Byggnadskommittén ansåg frågan ligga utanför utredningens ram, men fann det angeläget söka belysa, om det var till fördel för brandtjänsten. Brandförmännen räknades i detta avseende till brandmännen.

Utredningen omfattade följande tre alternativ:

1. Utflyttning av samtligt befäl,
2. utflyttning av brandmästarna och
3. utflyttning av de tre högre befälen.

Vid tiden för brandstationens planering fanns en besvärande bostadsbrist, varför det var en tillgång att kunna erbjuda tjänstebostad till befäl, som kom från annan ort. I ingen med Uppsala jämförbar stad bodde brandbefälet ute på staden. En utflyttning medförde betydande konsekvenser, bl. a. utökning av befälskadern med åtminstone en brandinspektör och en brandmästare, om man icke föredrog att fordra längre vaktberedskap för befälet än brandmännen. Under semestertid, tjänstledighet och sjukdom var risken för inskränkningar i fritiden stor.

Vid bostad ute på staden sprides befälet över hela jurisdiktionsområdet. En inställelse t. ex. vid storbrand tager allt längre tid även vid hämtning med tjänstebil, än om man utgår direkt från brand-

stationen. Egen bil är icke alltid disponibel och taxi kan vara omöjligt att uppbringa. Detta är osäkerhetsmoment, som icke går att bortse ifrån.

En utflyttning innebär mer eller mindre en definitiv avkoppling från tjänsten. Den ger sig tillkänna i många detaljer, som kanske var för sig går att bemästra men sammantagna kan bli nog så besvärande.

En kalkyl av år 1954 gav vid handen, att det icke blev ekonomiskt fördelaktigt utan snarare förlust för staden att slopa befälsbostäderna i samtliga tre alternativen och i stället öka antalet befäl och införa överliggningsrum för dem.

Då tjänstebostad finnes, äro befälen ofta anträffbara även på fritid. De infinna sig utan kallelse vid storbrand och kunna i allmänhet påräknas för avlösningar och medhjälp i situationer, som fordra kvalificerat ingripande. Det bör tillmätas ett visst värde, att de sinsemellan kunna byta och svara för varandra utan extra anordningar.

Byggnadskommittén fann det svårt att överblicka de framtida konsekvenserna av att slopa bostäderna för brandbefälet i en stad av Uppsalas storlek. På utredningens ståndpunkt kunde den dock icke finna, varken att det var till fördel för tjänsten eller till ekonomisk vinning för staden.

Liksom tjänstebostäderna ursprungligen voro en förutsättning för beredskapen, var verkstädernas främsta uppgift att sysselsätta personalen under denna beredskap. Den radikala ändring som skett av tjänstgöringstiden har återverkat på sysselsättningsproblemet, så att detta skjutits i bakgrunden för utbildning och underhåll av brandutrustningen.

Tidigare arbetade man i verkstäderna icke blott för brandkårens räkning utan även för utomståendes. Dessa beställningar kunde periodvis vara ganska omfattande och uppdragsgivarna voro ofta såväl stadens egna förvaltningar och inrättningar som privatpersoner.

Det är icke alldeles oberättigat att jämföra verksamheten i verk-

städerna med en mindre småindustri. Brandpersonalen utför mycket kvalificerade reparationer och förbättringar. Det rör sig här ibland om specialarbeten, som icke kunna utföras av andra än fackmän, då de kräva brandtekniskt kunnande.

Förskjutningen i verkstädernas ursprungliga uppgift att bereda sysselsättning till att vara ett led i underhålls- och utbildningsverksamheten föranledde diskussion om deras slopande helt eller delvis. I stället kunde brandmannautbildningen bedrivas efter andra linjer. Tjänstgöringstiden skulle helt nyttjas för övningar, gymnastik, lektioner och göromål i direkt anslutning till brandtjänsten. Denna omläggning förutsatte främst, att brandkåren finge förtursrätt hos t.ex. privata bilverkstäder. Även om en sådan utfästelse kunnat erhållas, ha dessa icke fackmän, som behärska specialutrustning, såsom motorsprutor, högstegar m.m. Ansvarsfördelningen och kontrollen av utförda reparationer och liknande problem befarades ge anledning till många konflikter. Det går att skicka bort kalipatroner till syrgasapparaterna för laddning eller låta annan laga radio och brandskåp, men brandkåren blir helt beroende av utomståendes tid och tillmötesgående, ett opraktiskt och oekonomiskt tillvägagångssätt.

Som ett ytterligare skäl för sloandet av verkstäderna har anförts, att man med den ökade fritiden icke hinner utnyttja dessa, i synnerhet som övningar och lektioner taga bort mycken tid. Ur ren arbetssynpunkt må detta vara sant. Men om de betraktas som led i strävan att åstadkomma en effektivare brandtjänst, ha de mer än väl sitt berättigande. Icke minst vid en brandkår, där tjänstetiden sträcker sig över 30 år, insmyga sig lätt slentrian och enformighet i den dagliga rutinen och måhända även i utbildningsprogrammen. Arbetet i verkstäderna motverkar en dylik utveckling, då det är omväxlande och väcker intresse för brandkårens utrustning. Vidare ger det tillfällen att utföra förbättringar, nykonstruktioner och uppfinningar. Detta har med stor framgång praktiserats vid härvarande brandkårs verkstäder.

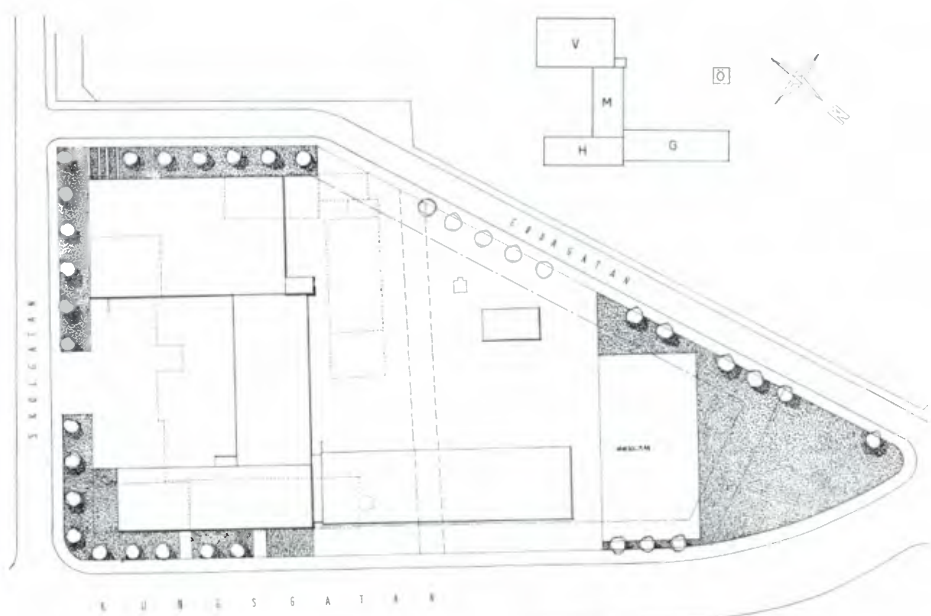
Byggnadskommittén var enig om, att man med hjälp av verkstäderna befrämjade och upprätthöll yrkesskickligheten hos den enskilde brandmannen, samtidigt som de erfordrades för underhållstjänsten. Men den fann även att alla icke hade samma värde. Som de mest angelägna för att icke säga outhärliga för en rationell brandkårsverksamhet bedömdes bil-, tele- och radio-, rökskydds- och slangverkstäderna vara. Övriga för snickeri, måleri och skrädderi kunde icke sägas ha direkt betydelse för brandtjänsten men så mycket mer indirekt och då i synnerhet för underhåll, reparationer och lagningar av de mest skilda slag. Det bör framhållas som ett exempel, att snickarna varit till värdefull nytta under inredningen av nya brandstationen. De i verkstäderna utförda arbetena ha under årens lopp inbesparat betydande belopp åt staden.

Byggnadskommittén fann på anförda skäl icke anledning slopa verkstäderna utan beslöt ha dem kvar i nya brandstationen. De, som icke voro av högsta angelägenhetsgraden, kunde ev. hyras ut till hantverkare under villkor, att de finge nyttjas för brandkårens behov.

Liksom byggnadskommittén under hela utredningsarbetet stått i nära kontakt med brandstyrelsen, har brandpersonalen av alla kategorier givits tillfälle att framföra sina synpunkter. Denna hade sedan länge bedrivit ett intensivt utredningsarbete. Uppslagsrikedomen har varit stor och vittnat om osjälvisk och ospard möda. Många insatser av bestående värde har gjorts och i detta sammanhang må särskilt nämnas den av verkmästare G. Holmberg konstruerade slanghissen, som i sin geniala enkelhet och effektivitet blir brandkåren till ovärderlig nytta.

FÖRSLAG TILL BRANDSTATION

När arkitekt Lennart Tham 1953 utsetts till den nya brandstationens arkitekt, kunde för honom presenteras ett omfattande utredningsmaterial. Det skissförslag, han till stor del på grundval härav fram-

Situationsplan. ···· 1917 års brandstation, — 1960 års brandstation.

lade 1954, upptog en byggyta om ca 7 000 m² å den 9 176,1 m² stora, sammanslagna tomten och gränsen gick vid Fabriksgatan i stället för som hittills vid den s.k. Svarta bäcken. Planeringsarbetet komplicerades av de dåliga grundförhållandena, de befintliga byggnaderna och brandkårens verksamhet, som måste fortgå obehindrat av byggenskapen.

Efter överläggningar och diskussioner i olika instanser presenterade arkitekten den 10 december 1955 huvudritningarna.

Sedan brandstyrelsen godkänt dem, beslöt stadsfullmäktige den 27 februari 1956

dels att låta uppföra en ny brandstation enligt arkitekt Thams förslag,

dels anvisa till täckande av anläggningskostnaderna 4 035 000 kronor, till inventarier 208 000 kronor och till vissa provisorier 57 000 kronor och

dels utse en byggnadskommitté om fem personer att handha uppförandet av brandstationen.

Detta beslut kom senare — utom vad avser byggnadskommittén — att revideras.

Till ledamöter i den nya eller stadsfullmäktiges byggnadskommitté, som avlöste brandstyrelsens, valdes brandstyrelsens ordförande, kaféföreståndare H. Andersson, ordförande, direktör G. Carenius, vice ordförande, riksdagsman J. Lundberg, förste polisassistent Bertil Morin och affärschef Hj. Wedholm.

1960-års brandstation består av fyra sammanbyggda huskroppar och en friliggande, för vilka här i korthet redogöras.

1. H- eller Huvudbyggnaden i fem våningar innehåller i bottenvåningen expeditioner och televaktrummet, i 2:a och 3:e våningen logement och i de två översta våningarna befälsbostäder.

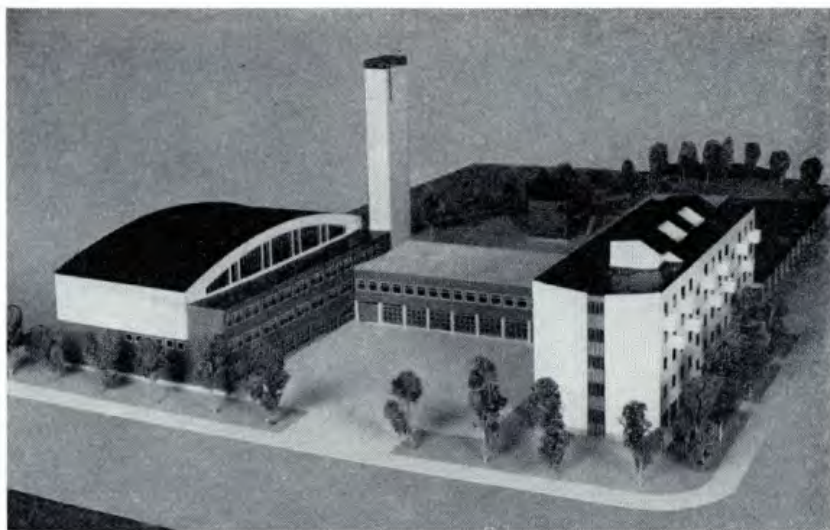
2. G- eller Garagebyggnaden har plats för elva brandbilar och liknande utrustning med uttryckning mot Kungsgatan.

3. M- eller Mellanbyggnaden har hall för sju ambulanser, som utrycka mot Skolgatan. Vägg i vägg med ambulanshallen är slangverkstaden. I källaren ligger slangtvätt och badavdelning. I tr. upp slutligen ha brandmännen sina fritidslokaler, såsom dagrum, bibliotek- och TV-rum m.fl. samt matsal och kök. Utmed samma korridor är ingång till lektionssalen, som även är avsedd för allmänheten, t.ex. civilförsvaret. För att man icke skall behöva gå genom brandstationen finnes särskild trappa från »ambulansgården».

Tornet räknas till denna byggnad, då det förutom att vara skorsten och övningstorn samtidigt är slangtork och står i direkt förbindelse med såväl slangtvätten som slangverkstaden.

4. V- eller Verkstadsbyggnaden med verkstäderna och ovan dem gymnastiksalen.

5. Ö- eller Övningshuset, som är friliggande, har specialinredning för utbildning och träning i brandmannamässigt uppträdande å brandplats under så verklighetstrogna former som möjligt.

Målet . . .

Arkitekten har grupperat byggnaderna stjärnformigt med den s.k. larmhallen i H-byggnaden som centralpunkt. Alla kommunikationsleder, vertikala som horisontella, löpa här samman. I detta stora komplex har han strävat efter att göra dessa så snabba som möjligt för att förkorta utryckningstiderna. Varhelst man befinner sig inom brandstationen, skall man vid larm på ett minimum av tid nå sitt utryckningsfordon. Larmvägarna ha därför gjorts så raka och bekväma som omständigheterna medgivit mellan delbyggnaderna och larmhallen. H-byggnaden är som redan sagts uppförd i fem våningar och det sätt, på vilket de utformats, synes vara lyckat i all sin enkelhet. De äro en kombination av den gamla välkända glidstången från de två översta våningarna och en glidbana från de två underliggande logementsvåningarna till larmhallen. Glidbanan utgöres av trappans vagnstycke, som förlagts i höfthöjd och breddats. Den användes på samma sätt, som då man i sin ungdom åkte på ledstång. Med dessa hjälpmedel kommer man från femte våningen ned till bottenvåningen på ca 15 à 16 sek.

Larmhallen och trappan med glidbanan.

Den ledande principen har varit dels att följdriktigt knyta ihop de olika verksamhetsgrenarna alltefter deras betydelse för utryckningstjänsten, dels att inbördes förlägga dem i gruppenheter, så att bästa samverkan erhålles. Alla vägar bära till centrum eller larmhallen. I omedelbar anslutning till denna ligga telerummet och utryckningshallarna för brandbilar och ambulanser, vilket gör, att tiden för utryckning i genomsnitt icke överskrider en minut, liksom slangverkstaden med slangförrådet, varifrån bilarna snabbt kan förses med ny slang. Dagförråd för brandbilarnas utrustning efter hemkomsten från eldsvådor finnes i brandbilshallens norra del. Övriga förrådslokaler ha förlagts så nära hallarna som möjligt. I konsekvens med denna princip har brand- och ambulansväsendet skilts åt, så att de ha olika utryckningsriktningar och skilda »gårdar».

För rengöring av nedsmutsade bilar finnas tvättmöjligheter i

ambulanshallen och för brandbilarna i verkstadsbyggnaden. I källaren rengör personalen sina kläder och har tvättavdelning med duschar, bastu och karbad till förfogande och nära trappförbindelse till logementen.

Inom området finnes även en plan för handboll, ishockey eller liknande.

Den totala byggnadsvolymen är ca 35 000 m³.

BYGGNADSKOMMITTÉN FÖR NYA BRANDSTATIONEN

Denna byggnadskommitté, som gick att förverkliga 1960 års brandstation, var icke främmande för sin uppgift. Den utgjordes så när som på herr Wedholm av brandstyrelseledamöter. Men utgångsläget var icke det bästa. Enligt ett principbeslut av drätselutskottet den 20 mars 1956 fick brandstationen uppföras först som nummer tre efter folkskolan i kv. Tråget och friluftsbadet. Förutom byggnadstillstånd skulle s.k. byggnadskvot utverkas av riksbrandinspektören. Denne hade till sitt förfogande för hela landet ca fem miljoner kr pr år. Det betydde, att Uppsala ensamt tog större delen av anslaget eller ett kvotbelagt belopp å 3 435 000 kr, som riksbrandinspektören ansåg vara ett alltför ensidigt gynnande av en stad. En anhållan att få dela upp kvoten på tre år godkändes icke av stadsrådet och chefen för Socialdepartementet. Riksbrandinspektören tilldelade emellertid Uppsala 1 150 000 kr för år 1957, vilket drätselkammaren accepterade på förslag av byggnadskommittén. Kvottilldelning, som sedan försvann, kunde icke påräknas för mer än ett år åt gången.

Efter underhandlingar beviljade arbetsmarknadsstyrelsen byggnadstillstånd den 8 mars 1957.

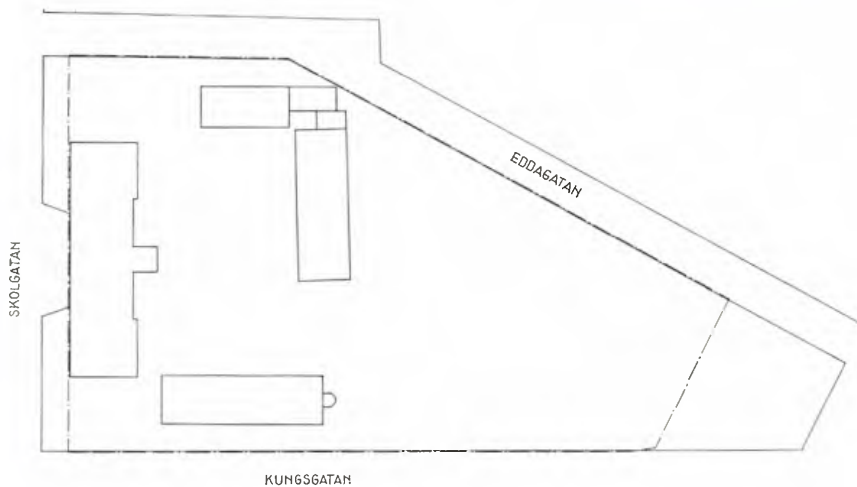
I rask följd utlystes de olika entreprenaderna, och anbudet bröts i början på september månad, varvid framgick, att de verkliga

kostnaderna avsevärt överskredo de preliminära beräkningarna. Detta föranledde följande skrivelse till drätselutskottet från byggnadskommittén: »Efter att ha tagit del av inkomna anbud å entreprenad dels å rivnings-, byggnads- och måleriarbeten, dels å värme-, ventilations- och sanitetsanläggning för nya brandstationen har byggnadskommittén funnit, att de verkliga kostnaderna avsevärt överskrida de preliminära beräkningarna med mellan 1 000 000 och 2 000 000 kronor. Totalkostnaden torde belöpa sig till cirka något över 6 000 000 kronor i stället för beräknade 4 300 000 kr.

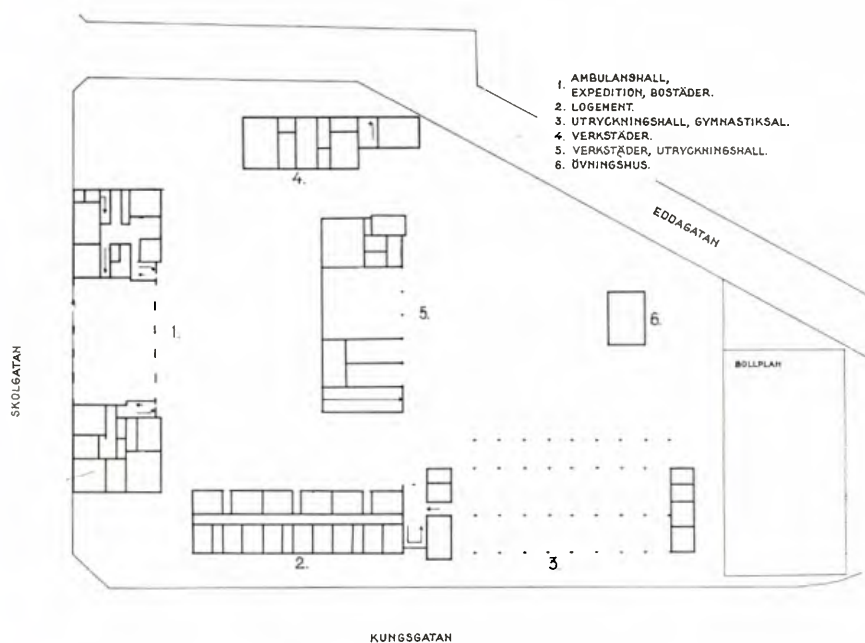
Byggnadskommittén har för avsikt att sedan stadsbyggmästaren mera noggrant bearbetat materialet inkomma med fullständigare uppgifter. Detta beräknar kommittén kunna göra senast den 30 innevarande september.»

Med anledning av den nya situationen beslöt drätselkammarens arbetsutskott efter överläggning med byggnadskommittén anmoda brandstyrelsen inkomma dels med en utredning om vilka lokaler i nya brandstationen, som kunde hyras ut för andra ändamål under t.ex. en tioårsperiod, dels med en parallellutredning om till- och ombyggnad av nuvarande brandstationen. Denna utredning skulle göras i samråd med stadsarkitektkontoret, åtföljas av kostnadskalkyl och vara färdig att föreläggas stadsfullmäktige vid dess sammanträde i mars påföljande år, dvs. 1958.

Arkitekterna, vice stadsarkitekten Sven Moberg och biträdande stadsarkitekten Anders Nordström, fingo uppdraget, som resulterade i det s.k. motförslaget. De befintliga brandstationsbyggnaderna utgjordes som tidigare framhållits, av en huvudbyggnad och en verkstadsbyggnad, samtliga av sten, och ett reservgarage av trä, som man icke fann anledning behålla. De övriga byggnadernas sammanlagda yta var ca 2 950 m². Det visade sig nödvändigt att göra helt nya planlösningar i såväl huvud- som bostadsbyggnaden. Det var svårt att effektivt utnyttja de disponibla ytorna, bl.a. på grund av byggnadernas stora bredd och ringa antal fönster. Men man ansåg, att det gick att pressa in en bilhall för fem bilar, expeditioner, loge-

Situationsplan av 1917 års brandstation.

Situationsplan av motförslaget.

ment och bostäder i huvudbyggnaden. Därutöver fordrades en tillbyggnad för nio bilplatser, telerum, bilverkstad, som på grund av sin storlek icke fick plats i verkstadsbyggnaden, slangverkstad, gymnastiksal m. m.

Kommunikationerna mellan de olika lokalerna voro svårlösta, då det gällde att få kortast möjliga väg till utryckningsbilarna.

Motförslaget upptog sammanlagda ytor om ca 5 450 m² mot 8 200 m² i thamska förslaget och 26 250 m³ byggnadsvolym mot som redan nämnts 35 000 m³, som möjliggjordes genom minskade utryckningshallar, logementsavdelningar och verkstäder.

Enligt motförslaget krävde ombyggnaden tillfälliga bostäder för befälet utanför brandstationen och provisoriska logement under betydligt längre tid än arkitekt Thams förslag.

Kostnadsberäkningen, utförd på drätselutskottets anmodan av byggmästare Verner Karlsson, Uppsala, i samråd med stadsbyggmästare B. W. Åkerman, slutade på kronor 5 189 460: —.

Byggnadskommittén ansåg, att motförslaget icke medgav en rationell inre organisation och att de befintliga byggnaderna omöjliggjorde den bästa lösningen. Den av arkitekt Tham projekterade brandstationen var överlägsen ur funktions- och utrymmessynpunkt.

Varken brandstyrelsen eller byggnadskommittén fann det välbetänkt att utföra en om- och tillbyggnad för ca 5 200 000 kr, då man för drygt 6 000 000 kr kunde få en modern brandstation, tillräcklig för överskådlig tid. Dessutom voro de betänksamma mot den höga kostnaden, i runt tal 700 000 kr, för grundförstärkning av den gamla huvudbyggnaden. Samtidigt meddelades att efter hörande av hyresnämnden betydande hyresintäkter kunde påräknas i nya brandstationen för vissa närmare angivna lokaler.

Sedan drätselutskottet vid sammanträde den 11 mars 1958 tagit del av samtliga handlingar och vägt de båda alternativen mot varandra, beslöt utskottet att rekommendera det thamska nybyggnadsförslaget men med slopande av verkstadsbyggnaden och övnings-

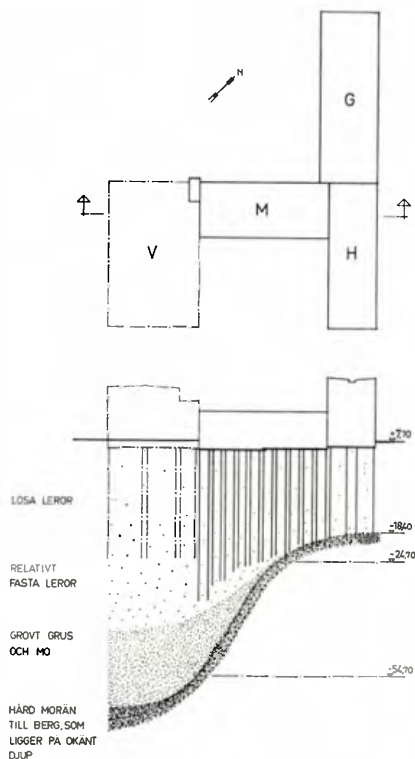
huset. Avgörande för frågan om att borttaga de båda byggnaderna var dagens ekonomiska läge. Även om man hade att räkna med högre kostnader att uppföra dem framledes, ansåg drätselutskottet, att staden för närvarande icke kunde påtaga sig större byggnadskostnader för brandstationen än angivna ca 4 300 000 kr. Drätselkammaren instämde, tillstyrkte bifall till förslaget och anmälde en fördyring å 357 000 kr å byggnadskostnaderna sedan beslutet 27 februari 1956.

Med ändring av detta beslut antog stadsfullmäktige den 21 mars 1958 förslaget att borttaga V- och Ö-byggnaderna i nya brandstationen.

Anbudens giltighetstid hade med anbudsgivarnas tillstånd utsträckts i avvaktan på stadsfullmäktiges ställningstagande. Sedan länsarbetsnämnden beviljat igångsättningstillstånd och byggnadsfirman Anders Diös antagits till huvudentreprenör, kunde byggnadskommitténs ordförande herr Hugo Andersson den 2 juni taga det första spadtaget.

Det följde en tid av febril verksamhet. Byggnadskommittén hade att fatta många viktiga och för byggenskapen avgörande beslut. Ett utomordentligt stöd var stadsbyggmästare B. W. Åkerman och hans närmaste medhjälpare, ingenjör B. Nordlund. Som ordförande vid de regelbundet återkommande sammanträdena mellan arkitekt, kontrollanter och entreprenörer icke endast samordnade han verksamheten å arbetsplatsen utan lämnade även byggnadskommittén allt det sakkunniga bistånd, som kommittén kunde behöva.

Brandstationen växte fram under mottot: Riva och bygga. Arbetet fortskred i stort sett planmässigt, men grundförhållandena, som i betydande grad framtvingat nybyggnaden, måste ännu en gång undersökas. Ett utdrag ur ingenjör S. E. Bjerking's utlåtande av den 29 augusti 1958 ger en föreställning om svårigheterna, man hade att övervinna. Han skrev: »Moränlagret under leran når sin högsta punkt under M-byggnaden åt NO och stupar till ca 30 m under M-byggnadens mitt och därefter till 60 m under M-bygg-

Skiss över grunden.

naden åt SV. Moränlagret är tämligen fast på dess högsta punkt men blir lösare, där det stupar nedåt.

Moränlagret är sannolikt bemängt med stora stenblock. Av två bredvid varandra belägna pålar kan den ena stanna tvärt, medan den andra kan tränga ca 5 m djupare än det blir stopp.

Spelborrning vid M-byggnadens västra hörn visar att gruslagret börjar vid 56 m djup, men att fastare lager icke uppnås förrän vid 64 m djup.

Stödpålning göres under byggnadsdelar mot NO och kohe-sionspålning med långa pålar (35–40 m) mot SV. Övergången består av långa stödpålar (30–35 m), som nedslagits med lättare stopp-normer, så att pålarna få karaktären av friktionspålar. På detta sätt

• • • nära målet.

Utryckningshallen för brandbilarna.

beräknas det bli en mjuk övergång mellan de olika grundläggnings-sätten, så att överkonstruktionen kan beräknas taga (fånga) upp de extra spänningar, som kan bli följden av ev. sättningsskillnad.»

Byggnadstiden innebar givetvis stora påfrestningar för alla personalgrupper. De flesta befälsfamiljerna måste tillfälligt flytta till bostäder utanför brandstationens område och brandmännen trängdes ihop i provisoriska rum. Stora intrång gjordes i andra lägenheter och logement, vilket förorsakade betydande obehag. Men alla funno sig i de påtvingna svårigheterna med gott och glatt humör och lojalitet, då alla ville vara hjälpsamma i vetskap om, att det gällde en övergångsperiod.

Svårigheterna att uppehålla brandkårsverksamheten måste övervinnas, men ibland var det ett huvudbry att flytta brandbilar, ambulanser och annan utrustning, så att allas intressen tillgodosågos.

Det må i detta sammanhang påpekas, att slopandet av V- och Ö-byggnaderna utgjorde en malört i glädjebägaren. Byggnadskommittén fann det vara till nackdel för den viktiga fysiska träningen att icke ha tillgång till gymnastiksal och betänkligt att inreda provisorier i den nya brandstationen. De borde därför färdigställas i anslutning till pågående byggenskap. Byggnadskommittén ingick snarast till stadsfullmäktige med en skrivelse, varur citeras: »Byggnadskommittén godtog slopandet av V- och Ö-byggnaderna på grund av det tvångsläge, som uppstod till följd av den stegrade kostnaden för brandstationens uppförande. Totalkostnaden hade som bekant beräknats till 4 300 000 kr, men uppgick till 6 300 000:— enligt stadsbyggmästarens kostnadssammanställning av den 30 sept. 1957. Jämlikt beräkningar av arkitekt Tham och jämlikt anbud avgick för byggnaderna V och Ö 1 800 000 kr.

För uppförande av V- och Ö-byggnaderna har stadsbyggmästaren låtit uppföra en ny kostnadsplan. Kostnaderna uppgå enligt denna till 2 180 000 kr och med tillägg för inventarieanskaffning å 51 000 kr, blir slutsumman 2 231 000 kr.

Byggnadskommittén vill framhålla två huvudmotiv till uppfö-

rande av hela brandstationen i ett sammanhang. Det första är av ekonomiska, det andra av funktionsmässiga skäl.

Arbetsbodar finnas uppbyggda, maskiner uppställda och virke upplagt å byggnadsplatsen. Kostnaden för arbetsledning blir reducerad, om det nya bygget kommer igång ca 2 månader, innan första etappen slutförts.

Byggnadskommittén anser särskilt det funktionsmässiga skälet väga tungt för slutförandet av byggenskapen. Härvid undvikes provisorier. Flera verkstäder, t.ex. för rökskyddet, tele- och radio-materiel, skrädderi med tillhörande förråd måste vid avbruten byggenskap inrymmas i logement eller tillfälligt iordningställda lokaler. Samma gäller för förråden för bilringar och olja. Och det må även understrykas, att brandkåren kommer att stå utan tvätt- och smörjhallar för brandbilarna.

Men den allvarligaste bristen utgör avsaknaden av gymnastiksal och övningshus. Det får återverkningar på den praktiska brandutbildningen och vidmakthållandet av den fysiska spänsten.»

Drätselkammaren uttalade emellertid, att den f.n. icke var beredd att hos stadsfullmäktige tillstyrka framställningen om anslag till täckande av kostnaderna. Det återstod endast att t. v. resignera och söka återvinna de förlorade byggnaderna inom den reducerade brandstationen.

Brandstationen sköt i höjden och kom under tak, så att taklagsfest kunde hållas den 26 juni 1959. Målet var nära och slutligen kom dagen för inflyttningen, som ägde rum den 25 och 26 januari 1960 och därmed hade yrkesbrandkåren fått sitt tredje hem.

Brandpersonalen är stolt och glad över den nya brandstationen, 1960 års brandstation, och vill visa sin tacksamhet till Uppsala stad genom att på bästa sätt förbereda sig på sina uppgifter för att bli väl skickad att värna allas vår stad mot vådeld och bistå dess innevånare i nödlägen.

DATA KRING 1960-ÅRS BRANDSTATION

1938

Till brandstyrelsen anmäldes behov av ytterligare lokaler och utrymmen för brandkåren.

1939

- 8/11 Stadsarkitekten G. Leche fick i uppdrag att utarbeta ritningar till byggnad för brandbilar och ambulanser till skydd mot luftangrepp.

1940

- 21/2 Stadsarkitekten demonstrerade ritningar för brandstyrelsen. Denna beslöt att inhämta professor H. Kreügers vid Tekniska Högskolan i Stockholm yttrande om grundförhållandena och dåvarande luftinspektionens om skyddsrummen.
- 5/6 De med anledning av nämnda yttranden ändrade ritningarna demonstrerades. Brandstyrelsen bordlade ärendet.

1941

- 27/5 Den nya brandstyrelsen jämlikt stadsfullmäktiges beslut 24/1 tillsatte en byggnadskommitté för att utreda lokalbehovet. Till ledamöter utsågos direktör Jonas Björke, ordförande, ingenjör W. Svensson och brandchef F. Renström.
- 22/9 Byggnadskommittén redogjorde för brandstyrelsen för resultatet av sin undersökning och anförde bl. a., att »i stadens intresse ... böra brandkårens huvudfunktioner flyttas och koncentreras till en ny huvudbyggnad» och vidare, att man »icke endast skulle bygga för stunden utan även söka möta framtidens krav».
- Den anhöll att för det fortsatta arbetet få anlita stadsarkitekten för ritningar och kostnadsförslag.
- 5/12 Brandmännen (avd. 88 Kom.arb.förbundet) önskade bostäder i kv. Brandstationen eller i dess omedelbara närhet.

1942

- 31/1 Brandstyrelsen kunde icke förorda bostäder inom kvarteret men var villig att samråda för att om möjligt tillgodose önskemålet.

1944

- 28/9 Stadsfullmäktiges fredskriskommitté frågade om brandstyrelsens byggnadsplaner.

1945

- 23/1 Denna lämnade drätselkammaren en redogörelse för byggnadsplanerna.

1946

- 23/3 I skrivelse till drätselkammaren meddelade brandstyrelsen, att stora sättningar förekommo i huvudbyggnadens grund och föranledde betydande sprickbildningar särskilt i byggnadens östra del. Bostadsinspektisen hade konstaterat, att hälsovådlig grad av koloxid förekommit i vissa lägenheter och att särskilt en av dem måste anses olämplig som bostad.

Brandstyrelsen ansåg, att brandkårens lokalfråga endast löstes tillfredsställande genom ny brandstation som lämpligen förlades till Norra Kvarngärdet öster Gävlebanan. Brandstyrelsen hemställde om bemyndigande att anlita arkitekt för skissritningar. Skrivelsen bordlades i drätselkammarens andra avd. den 26 mars och den 30 september.

- 17/9 Brandstyrelsen föreslog drätselkammaren att hos stadsfullmäktige utverka arkitekttävlan om en ny brandstation.
Ingenjör W. Svensson avgick på egen begäran ur byggnadskommittén och ersattes av majoren A. Flodén.
- 30/9 Drätselkammarens II:a avdelning avslog framställningen om arkitekttävlan.

1947

- 21/II Ordföranden i byggnadskommittén direktör J. Björke lämnade på egen begäran kommittén och riksdagsman J. Lundberg tillträdde.

1948

- 14/1 Brandstyrelsen hemställde, att drätselkammaren ville upptaga till förnyad prövning frågan om brandstationens förläggning, sedan stadsplanen i kv. Ella blivit fastställd.

- 6/2 Drätselkammaren beslöt, att brandstyrelsens hemställan icke skulle föranleda någon åtgärd.
- 27/11 Byggnadskommittén meddelade brandstyrelsen, att den funnit det förenat med stora svårigheter att inom överskådlig tid realisera planerna på en brandstation i kv. Ella och rekommenderade en återgång till kv. Brandstationen.
- Den hemställde, att brandstationstomten sammanslogs med fältet norr därom eller stadsägan 383. Byggnadskontoret skulle underrättas om dessa byggnadsplaner och önskvärldheten av att den s.k. Svarta bäcken flyttades, innan arbetena sattes i gång.
- Vidare anhöll byggnadskommittén om tillstånd att utföra grundundersökningar enligt anbud å 2000 kr från Svenska Geotekniska Byrån och om anslag för ordnande av arkitekttävlan.
- 17/12 Stadsfullmäktige beviljade det begärda beloppet för grundundersökningar.
- Majoren A. Flodén avgick ur byggnadskommittén och efterträddes av direktör G. Carenius, som valdes till ordförande.
- Under hösten sammanträdde ett flertal gånger representanter för samtliga personalgrupper. Gemensamt program och riktlinjer utarbetades för verksamheten inom nya brandstationen.

1949

- 25/4 Brandstyrelsen redovisade i skrivelser till drätselkammaren resultaten av utredningarna och grundundersökningen och föreslog stadsfullmäktige utverka anslag för en arkitekttävlan om en ny brandstation.

1951

- 12/3 Brandmännen framförde i samarbetsnämnden önskemål om bostadslägenheter i brandkårens omedelbara närhet. Ordföranden lovade framföra synpunkterna till brandstyrelsen.
- juni Sättningarna och sprickbildningen fortsatte. Läget blev särskilt allvarligt, när skorstensstocken till stor del rämnade och så när hade förorsakat en svår olycka genom koloxidförgiftning.
- okt. Nya sprickor uppstodo.
- 19/12 Samarbetsnämnden diskuterade bostadsbygge i brandstationens omedelbara närhet.

1953

- 24/1 Drätselutskottet besökte brandstationen för att bilda sig en uppfattning om läget. Brandstyrelsen lämnade kompletterande uppgifter.
- 6/2 Drätselkammaren uppdrog åt byggnadschefen E. Adler att undersöka brandstationens grund.
- 27/3 Byggnadskommittén ingick till drätselkammaren med begäran att få anlita arkitekt och byggnadskonstruktör.
Byggnadschefens grundundersökning förelåg.
- 22/5 Stadsfullmäktige beslöto (stadsfullmäktiges tryck 1953, ser. A sid. 486) att sammanslå kv. Brandstationen nr 1 och stadsägan 383 till en fastighet och bemyndiga brandstyrelsen anlita arkitekt för utrednings- och programskrivelser samt byggnadskonstruktör för konstruktionsberäkningar och ritningar.
- 29/5 Brandstyrelsen utsåg arkitekt Lennart Tham, Stockholm, och ingenjör S.-E. Bjerking, Uppsala, till resp. uppdrag.
- 12/11 Stadsplanearkitekten Sven Jonsson anmälde till byggnadsnämnden, att läget vid Kungsgatan var mindre lämpligt, då gatan var avsedd att användas som riksväg 13.
- 30/11 Byggnadsnämnden föreslog drätselkammaren med anledning av stadsplanearkitektens skrivelse att höra Väg- och Vattenfallsstyrelsen.
- 15/12 Ordförande meddelade i samarbetsnämnden, att bostäder för brandmännen icke kunde påräknas inom kvarteret för den planerade brandstationen på grund av utrymmesskäl.

1954

- 8/1 Skissförslag av arkitekten till ny brandstation. Förslaget upptog bostäder för befälet.
- 14/1 Arkitektens approximativa beräkning av anläggningskostnaderna å 3 300 000 kr efter skissförslaget. Byggnadsvolym ca 29 000 m³. Genomsnittlig kostnad 114: — kr per m³.
- 15/1 Arkitekten demonstrerade skissritningar för brandstyrelsen, som bordlade dem för detaljstudier.
- 3/2 Arkitekten föredrog skissritningarna för drätselkammarens arbetsutskott.

- 17/3 Utredning med anledning av bostäder för brandbefälet i brandstationen enligt skissritningarna.
- 15/5 Skrivelse från brandstyrelsen till drätselkammaren att föreslå stadsfullmäktige besluta uppföra en ny brandstation i huvudsaklig överensstämmelse med skissritningarna av den 8 januari. Utöver beräknade anläggningskostnader begärdes 78 500 kr till källarutrymmen under utryckningshallen eller i runt tal 3 380 000 kr.
- 2/6 Brandmännens fackförening ingick till drätselkammaren med begäran om bostadshus för brandmännen.
- 6/7 Byggnadskommittén föreslog brandstyrelsen att hemställa hos drätselkammaren att få fortsätta utredningsarbetet efter de riktlinjer, som demonstrerats i skissförslaget. Bl. a. återopades förhandlingsprotokoll enligt cirkulär av den 31 maj 1950, till vilket stadsförbundet låtit anteckna följande: »Kommunalarbetareförbundet har under förhandlingarna uttalat, att systemet med tjänstebostäder för brandmännen icke innebär någon fördel för dessa och att vid bestämmande av tjänstgöringstidens omfattning följaktligen ingen hänsyn bör tagas till, huruvida beredskapstjänstgöringen är förlagd till bostaden eller arbetsplatsen. Med hänsyn härtill har stadsförbundet nu avstått från sitt yrkande att sådan hänsyn skall tagas, och kommer Stadsförbundet att överväga att tillråda städerna att vidtaga åtgärder för avveckling av systemet med tjänstebostäder.»
- 8/7 Brandstyrelsen meddelade arbetsutskottet, att den ansluter sig till vad byggnadskommittén anfört. Brandstyrelsen kunde icke medverka till att de brandmän, som ingå i 1:a utryckningen, förlades till familjebostäder i brandstationens närhet.
- 1/10 Drätselkammaren meddelade stadsfullmäktige, att kammarens arbetsutskott vid förfrågan hos Kungl. Väg- och Vattenfallsstyrelsen genom dess gatuinspektör erhållit till svar, att styrelsen icke delade byggnadsnämndens uttalade farhågor ur trafiksynpunkt att förlägga brandstationen Skolgatan-Kungsgatan. Med detta som bakgrund hade drätselkammaren för sin del icke någon anledning att tveka om platsens lämplighet.
- Drätselkammaren fann det vidare till fördel för beredskapen, om befälet var förlagt till brandstationen och likaledes, att de brandmän, som ingingo i 1:a utryckningen, voro förlagda dit.

Kammaren beslöt föreslå att uppföra ny brandstation i kv. Brandstationen enligt arkitekt Thams skissritningar och bemyndigade brandstyrelsen låta utarbeta huvudritningar och slutliga kostnadsberäkningar.

29/10 Stadsfullmäktige beslöto i enlighet med drätselkammarens förslag.

1/12 Byggnadskommittén antog till konstruktör för elektrisk installation: Uppsala stads elverk (ingenjör E. Reinedahl) och för värme- och sanitetsanläggningen: Jacob Hellströms ingenjörbyrå, Stockholm (ingenjör G. Östling).

1955

14/12 Brandstyrelsen föreslog drätselkammaren uppföra en nybyggnad i huvudsak i överensstämmelse med av arkitekt Tham upprättade huvudritningar daterade dec. 1955.

1956

12/1 Avtal träffades mellan brandstyrelsen och arkitekt Tham att vara arkitekt för brandstationen.

20/1 Approximativ beräkning förelåg av anläggningskostnaderna å 4 300 000 kr för nya brandstationen av arkitekten.

26/1 Vissa omarbetningar måste göras av ritningarna, då önskemål framställt, att samtliga logement skulle ökas från 12 m² till 14 m². Ökningen av logementens golvyta medförde, att huvudbyggnadens planmått ökades. Fordonsplatserna i stora utryckningshallen erhöll något större breddmått.

Arkitekten anförde: »Ökningen av byggnadskostnaderna från tidigare förslag är förutom av begärda ändringar och inträffade prisstegringar i icke obetydlig omfattning motiverad av den av Elverket överlämnade specificerade kostnadsberäkningen, som upptager en summa som utgör en osedvanligt stor procent av den totala anläggningskostnaden. Häri ingår dock vissa poster som kunna hänföras till inredningskostnader och till provisoriska arrangemang i anslutning till rivning av den gamla byggnaden.»

7/2 Drätselutskottet beslöt att hos kommunala bostadsförmedlingen utverka förtursrätt för brandpersonal, som måste flytta ut på grund av rivningen under byggheterna.

9/2 Redogörelse över beräknad kostnadsökning för nytt förslag till brandstation i Uppsala av arkitekt Tham.

»För brandstationsanläggningen har två approximativa kostnadsberäkningar upprättats.

Den första, daterad 14 jan. 1954, är baserad på ett skissförslag i skala 1 : 200 av den 8 jan. 1954. Slutsumman är 3 300 000 kr.

Den andra, daterad 20 jan. 1956, är baserad på ritningar i skala 1 : 100 av den 10 dec. 1955. Slutsumman är 4 035 000 kr. Kostnadsökningen 735 000 kr fördelar sig enligt följande:

1. Prisstegring ca 5% av 1954 års priser	ca 165 000: —
2. Ökning av byggnadsvolymen	
a. huvudbyggnad och utryckningshall	65 000: —
b. mellanbyggnad och verkstadsbyggnad	160 000: —
3. VVS-installationer	75 000: —
El-installationer	205 000: —
4. Arvoden och kontroll	65 000: —
	<hr/>
	735 000: —»

- 10/2 Brandstyrelsen meddelade stadsfullmäktige, att styrelsen nödgats avstå från att utföra källare under utryckningshallen, då Svarta bäcken icke utan mycket betydande kostnader kunde ges en annan sträckning.
- 20/3 Principbeslut av drätselkammarens arbetsutskott om följande turordning: Folkskolan i kv. Tråget, friluftsbadet och som trea brandstationen.
- 17/4 Byggnadskommittén för nya brandstationen hade sitt första sammanträde och utsåg bl.a. till justeringsmän herrar Andersson och Wedholm samt till sekreterare brandchefen F. Renström. Som biträdande sekreterare har vice brandchefen Erik Kylberg medverkat. Byggnadskommittén uppdrog 1. åt arkitekten och brandchefen att hos riksbrandinspektören hemställa om byggnadskvot för brandstationen och 2. att herr Lundberg, arkitekten och brandchefen utverka byggnadstillstånd hos arbetsmarknadsstyrelsen.

1957

- 2/4 Arkitekten framlade följande tidsplan för arbetet.
1:a etappen 1/8 1957-1/7 1958, byggnad M
2:a etappen 1/4 1958-1/8 1959, byggnad G och H
3:e etappen 1/4 1959-1/9 1960, byggnad V och Ö
- 25/7 Entreprenad utlystes å rivnings-, byggnads- och måleriarbeten.

- 26/8 Entreprenad utlystes å värme-, ventilations- och sanitetsarbeten.
- 9/9 Öppnades anbudn å rivnings-, byggnads- och måleriarbeten. Av åtta anbudsgivare antogs Byggnadsfirma Anders Diös med lägsta anbud å 4 110 000 kr.
- 23/9 Anbudn öppnades å värme-, ventilations- och sanitetsarbeten. Av nio anbudsgivare antogs firman J. F. Jansson med lägsta anbud å 296 000 kr.
- 1/10, 14/10, 22/10 Den tidigare nämnda kostnadsökningen behandlades i drätselutskottet i närvaro av bl. a. representanter för byggnadskommittén. Kungl. Arbetsmarknadsstyrelsen, riksbrandinspektören, m. fl. under rättades och åt brandstyrelsen uppdrogs att utverka förlängd anbudstid till 1 april 1958 hos samtliga anbudsgivare.
- 10/10 Byggnadskommitténs ordförande lämnade kommitténs ledamöter en orientering om förhandlingarna i drätselutskottet. Ordföranden hade vid utskottets sammanträden framhållit, att byggnadsprojektet borde genomföras i sin helhet. Om det icke var möjligt, kunde ev. V-byggnaden slopas för en kortare tid.

1958

- 7/3 Motförslaget färdigt.
- 8/3 Brandstyrelsen och byggnadskommittén avstyrkte i skrivelse till arbetsutskottet motförslaget och förordade arkitekt Thams förslag.
- 14/3 Drätselkammaren rekommenderade stadsfullmäktige att uppföra en brandstation i kv. Brandstationen enligt arkitekt Thams huvudritningar med undantag för V- och Ö-byggnaderna.
- 21/3 Stadsfullmäktige beslöto i enlighet med drätselkammarens förslag.
- 22/5 Länsarbetsnämnden beviljade igångsättningstillstånd.
- 29/5 Byggnadsnämnden lämnade förhandstillstånd att påbörja arbetet.
- 10/6 Ansökan till byggnadsnämnden att till ansvarig arbetsledare få utse ingenjör Ewald Ekström, Uppsala.
- 25/6 Första pålen i M-byggnaden slogs ned.
- 12/9 Gjutning av första pålsulorna i M-byggnaden.
- 7/11 Sista pålen i H-byggnaden slogs ned.
364 pålhål erfordrades för M-, G- och H-byggnaderna. Största djup — vid tornet — 40 m.

- 17/11 Kl. 06.00. Glidformsgjutningen påbörjades av slangtornet.
 25/11 Kl. 07.00. Slangtornet färdiggjuttet efter 193 tim. Ca 120 m³ betong,
 vikt ca 300 ton, 32 m högt — 3,16 m brett — 6,18 m långt.

Byggnadskommittén antog följande entreprenörer till
 M-, H- och G-byggnaderna:

11/4	AB Bahco, Enköping, ventilationsanläggning	64 500: —
21/4	Byggnadsfirman Anders Diös för byggnads-, rivnings- och måleriarbeten. (Målarmästare E. Denning.)	2 815 000: —
30/5	J. F. Jansson AB för värme- och sanitetsanläggningen.	217 700: —
17/9	Salléns Elektrotekniska Byrå för elektriska stark- och svagströmsanläggningen.	295 925: —
27/9	L. M. Ericsson, Stockholm, för stationsalarmeringen. AB Gylling & Co, Stockholm, för snabbtelefonanläggningen.	159 680: — 4 067: —
8/11	Garage- och Industriportar AB, Göteborg för garageportar.	87 421: —
4/12	AB Farbe, Stockholm, för oljeanläggningen.	26 700: —
16/12	Asea, Västerås, för två hissar.	44 000: —

Byggnadskommittén antog till kontrollanter:

- 21/4 Stadsbyggmästare B. W. Åkerman.
 21/4-18/10 Ingenjör L.-E. Bjerking, t.f. dagkontrollant och kontrollant för
 grundläggningsarbetena.
 30/5 Uppsala stads elverk, ingenjör E. Reinedahl, för elektriska installatio-
 nerna.
 17/9 Helge Erikssons konstruktionsbyrå, Uppsala, rörkontrollant T. Svens-
 son för värme- och sanitetsanläggningarna.
 18/10 Dagkontrollant ingenjör Per Ola Lindström för byggnads-, snickeri-
 och måleriarbeten.
 8/11 Ingenjör E. Reinedahl begärde entledigande fr.o.m. 31/12 på grund
 av avflyttning från staden.
 Elektriska Rådgivningsbyrån, ingenjör K. I. Lantz, Uppsala, utsågs till
 efterträdare.

1959

- 1/1 Ingenjör Lantz tillträdde kontrollantskapet.
- 23/1 Bottenplattan i H-byggnaden färdiggjuten.
- 26/1 Formsättning i H-byggnaden, källarplanet.
Gjutning av pelarna i G-byggnaden.
- 5/2 Gjutningen av taket över ambulanshallen påbörjades.
- 19/2 Källarvåningen i H-byggnaden färdiggjuten.
- 15/4 Byggnadskommittén ingick till stadsfullmäktige med framställning att få uppföra V- och Ö-byggnaderna.
- 21/4 Enligt § 539 beslöt drätselutskottet bordlägga uppförandet av de båda byggnaderna.
Drätselkammaren förklarade sig icke vara beredd att hos stadsfullmäktige tillstyrka framställningen.
- 18/6 Takstolarna i H-byggnaden restes.
- 15/10 Slangtornet färdigt.
- 16/10 G-byggnaden färdig.
- 25/11 E-byggnaden färdig.
- 1/12 M-byggnaden färdig.
- 14/12 Sista sammanträdet med kontrollanter och entreprenörer. 17 sammanträden ha hållits sedan 1/12 och protokollen omfatta 166 paragrafer. Sekreterare var brandchefen F. Renström med vice brandchefen E. Kylberg som ersättare.

Byggnadskommittén antog följande entreprenörer och leverantörer:

- 26/6 Samuelsson & Nilsson, Snickeriverkstad, Stockholm, för manöverbordet till telerummet. 2 600:—
- 5/10 S. H. Svenssons Stensätter AB, Uppsala, för planering utanför G-byggnaden mot Kungsgatan. 21 660:—
- 23/11 Varuhuset Forum, Uppsala, för leverans av logementsmöbler 24 125:—
- 23/11 Otto Carlssons Heminrednings AB, Uppsala, för leverans av logementsmöbler. 6 300:—

- 23/11 Aktiebolaget Nordiska Kompaniet, Stockholm, för leverans av logementsmöbler. 15 680: —
- 23/12 S. H. Svenssons Stensätter AB, Uppsala, för gårdsplanering runt brandstationen. 139 000: —

1960

- 25/1-26/1 Brandkåren flyttade över till den nya brandstationen.
- 16/3 Slutbesiktningssprotokollen föredrogs för:
- a. H-, M-, G-byggnaderna,
 - b. Ventilationsanläggningen,
 - c. Hissarna.
- 5/4 Byggnadskommittén beslöt förenklat utförande av gårdsplaneringen.
- 23/8 Byggnadskommittén har tills dato haft 52 sammanträden och protokollen omfatta 436 paragrafer.